

NÖBETÇİ İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞI'NA

-Yürütmenin durdurulması ve Duruşma istemlidir-

DAVACI :
ADRES :
VEKİLİ :
ADRES :
DAVALI : Çevre ve Şehircilik Bakanlığı – ANKARA

ÖĞRENME TARİHİ : 17 Ocak 2020 tarihinde İstanbul Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün internet sayfasından yaptığı duyuru ile öğrenilmiştir.

KONU :“İstanbul İli Küçükçekmece, Avcılar, Arnavutköy, Başakşehir ilçelerinde T.C. Ulaştırma, Denizcilik Ve Haberleşme Bakanlığı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü tarafından yapılması planlanan Kanal İstanbul (Kıyı Yapıları [Yat Limanları, Konteyner Limanları ve Lojistik Merkezler], Denizden Alan Kazanımı, Dip Taraması, Beton Santralleri Dâhil) projesi ile ilgili olarak hazırlanan son şekli verilen ÇED Raporu hakkında verilen “Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu” kararının öncelikle yürütmesinin durdurulması ve duruşmalı yapılacak yargılama sonucu iptaline karar verilmesi istemidir.

AÇIKLAMALAR

- 1. DAVACILARIN DAVA AÇMAKTA GÜNCEL, MEŞRU, HUKUKEN GEÇERLİ VE KORUNABİLİR ANAYASAL HAKLARI VE YAŞAMSAL HAK VE MENFAAT İHLALLERİ BULUNMAKTADIR.**
 - 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesi, iptal davalarının idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile açık hukuka aykırı olduklarından dolayı menfaati ihlal edilenler tarafından açılacağını belirlemektedir. Bu kapsamda; **DAVACILARIN DAVA AÇMAKTA GÜNCEL, MEŞRU, HUKUKEN GEÇERLİ VE KORUNABİLİR ANAYASAL HAKLARI VE YAŞAMSAL HAK VE MENFAAT İHLALLERİ BULUNMAKTADIR.** Bu nedenle davacıların dava ve taraf ehliyeti tartışmasız bir biçimde mevcuttur.
 - Anayasanın 56. maddesinde ‘herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu; çevreyi geliştirmenin, çevre sağlığını korumanın ve çevre kirlenmesini önlemenin Devletin ve vatandaşların ödevi olduğu’ düzenlenmiştir.
 - Anayasanın 17. maddesinde ‘herkesin, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahip’ olduğu, 44. maddesinde ‘Devletin, toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek, erozyonla kaybedilmesini önlemek amacıyla gerekli tedbirleri alacağı’,

4. 2872 sayılı Çevre Kanununun 1. maddesinde kanunun amacı *“Bu Kanunun amacı, bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamaktır.”* biçiminde tariflenmiş, **çevrenin korunmasındaki temel ilkelerin düzenlendiği 3. maddesinin e bendi “Çevre politikalarının oluşmasında katılım hakkı esastır. Bakanlık ve yerel yönetimler; meslek odaları, birlikler, sivil toplum kuruluşları ve vatandaşların çevre hakkını kullanacakları katılım ortamını yaratmakla yükümlüdür.”** şeklinde düzenlenmiş, ‘Çevrenin Korunması’ başlıklı 9. maddesinde ise *‘doğal çevreyi oluşturan biyolojik çeşitlilik ile bu çeşitliliği barındıran ekosistemin korunmasının esas olduğu’* açıkça ifade edilmiştir.
5. Yargısal uygulamada; çevre, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, imar uygulamaları gibi kamu yararını yakından ilgilendiren konularda daha geniş bir kesimin iptal davası açma ehliyetine sahip olduğunu kabul edilmektedir. Bu nedenle, Danıştay, **toplumun tümünü veya belli kesimlerini ilgilendiren konularda menfaati ihlal edilen kişiler ile birlikte meslek kuruluşları, odalar, barolar dernekler vb. kuruluşların da iptal davası açma ehliyetine sahip olduğunu yerleşik içtihat haline getirmiştir.**
6. Danıştay 6. Dairesi'nin 03.06.1992 gün, 1994/1660 Esas ve 1992/2676 Karar sayılı kararında *“Anayasamızın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyetinin bir Hukuk Devleti olduğu belirtilmiştir. Hukuk Devleti kavramı Anayasa Mahkemesinin pek çok kararında her işlem ve eylemin hukuka uygunluğunu başlıca geçerli koşulu bilen, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurmayı amaçlayan ve bunu geliştirerek sürdüren, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan Anayasaya aykırı kılan durum ve tutumlardan kaçınan insan haklarına saygı duyarak bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, Anayasa ve hukukun üstünlüğüne aykırı durum ve tutumlardan kaçınan insan haklarına saygı duyarak bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, Anayasa ve hukukun üstünlüğü kurallarına bağlılığa özen gösteren, yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ile Anayasa bulunduğu bilincinden uzaklaşmayan Devlet”* olarak tanımlanmaktadır.
7. Hukuk Devleti kavramının tanımında, söz edilen hukuka uygunluk denetimi ancak yargı önünde yapılacaktır. Devletin tüm işlem ve eylemlerinin yargısal denetime tabi tutulması ile Hukuk Devletinin sağlanması mümkündür.
8. Anayasanın 125. maddesi 1. maddesinin 1. fıkrasında idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu hükme bağlanmıştır.
9. Vatandaşların, Ulusal mevzuat ve uluslararası sözleşmeler gereği bulunan menfaatleri Avrupa Kentsel Şart'ın da açıkça belirtildiği üzere İnsan hakları kapsamında olup; **bir yerleşim yerinin kültürel ve tarihsel kimliğinin korunması onurlu bir yaşam hakkıyla ilgilidir”** .

10. Dava açmakta Menfaatleri bulunan yurttaşların Bakanlığınızdan bu talebinde güncel, meşru ve toplumsal menfaatleri bulunmaktadır. Meşru menfaat, iptal davası açan kişi ile idari işlem arasında hukuken kabul edilebilir, dinlenebilir veya korunmaya değer bir ilginin varlığıdır. Vatandaşların genel ve ortak menfaatini ilgilendiriyorsa her yurttaşın iptal davası açma ehliyeti vardır.

II. DAVA KONUSU İŞLEMİN İÇERİĞİ HAKKINDA AÇIKLAMALARIMIZ

11. Dava konusu ÇED Olumlu kararı alınan Kanal güzergâhı; Küçükçekmece Lagün Havzasında Sazlıdere – Durusu güzergâhında tasarlanırken, Kanalın, İstanbul ili Küçükçekmece ilçesi, lagün/deniz ara kesitinden başlayıp, Altınşehir ve Şahintepe mahalleleri arasından Küçükçekmece Lagünü Sazlıdere boyunca geçirilerek, Sazlıdere Barajı üzerinden Sazlıbosna ve Dursunköy mahallelerinin yakınından Arnavutköy'ün batısına varmakta, Baklalı, Terkos ve Durusu mahallelerinin arasından Karadeniz'e çıkmak üzere önerilmektedir.

12. Marmara bölgesinin coğrafi, ekolojik ve jeolojik olarak en hassas ve korunması gereken bölgesinde, yaklaşık 45 km uzunluğunda, 20.75 m derinliğinde, 250 m genişlikte yapılması öngörülen söz konusu "Kanal"; Karadeniz'den Marmara Denizine kadar tüm coğrafyayı onarılmaz ve kestirilemez bir biçimde etkileyecek hasar ve yarılma meydana getirecektir. Kanalın uzunluk olarak, 7 km'si Küçükçekmece, 3,1 km'si Avcılar, 6,5 km'si Başakşehir ve 28,6 km'si de Arnavutköy ilçeleri sınırları içindedir. Açıklanan Raporlara göre 45 kilometrelik güzergâhın; orman, tarım vb. ve yerleşme alanlarını, dünyada örneği nadir kalmış coğrafik varlıklardan olan Küçükçekmece Lagün ve Kumul alanlarını, İstanbul'un içme suyu ihtiyacının bir kısmını karşılayan Sazlıdere Barajı ve havza alanlarını, yok ederek geçirilmesi öngörülmüştür.

13. Küçükçekmece Gölü'nün Sazlıdere Baraj Gölüne kadar olan bölümü sulak ve bataklık alanları oluşturmaktadır. Gölün gelgitleri ile oluşan bataklık alan kuşların göç yolu üzerinde dinlenme ve üreme bölgesi durumundadır. İstanbul için üretilen bütün çevre düzeni planları için yapılan doğal yapı sentezlerinde; söz konusu alanı mutlak korunması gereken doğal kaynak alanı, işlevlerinin bozulmaması gereken kritik önemdeki ekolojik sistemler, su döngüsünün sürdürülebilmesi açısından birinci ve ikinci derecede kritik toprak ve kaynak alanları olarak tanımlanmıştır. Bölge barındırdığı dere ve doğal topografyası nedeniyle de çok önemli yer altı suyu ve bir yağmur suyu toplama havzası ve İstanbul'un en önemli ekolojik koridorudur.

III. DAVA KONUSU İŞLEMİN İTİRAZIMIZA KONU EDİLEN EKOLOJİK KÜLTÜREL EKONOMİK VE KAMUSAL YARAR AÇISINDAN YAŞAMSAL TEHDİTLER İÇERMEKTEDİR.

14. Küçükçekmece Gölü kanala dönüşecek, tek başına İstanbul'un su ihtiyacının % 29'unu karşılayan Sazlıdere Barajı ve diğer dereler tümüyle yok olacaktır. Böylelikle,

Küçükçekmece Lagün havzasında kalan karasal alanın tamamı, kuzeydeki sulak alanlar ve orman alanları yapılaşmaya açılacaktır.

15. Gerek Terkos gölünün yıllık 140 Milyon m³ gerekse Yıldız dağlarından gelen 235 Milyon m³ ve Sazlıdere Barajından temin edilen 52 Milyon m³ olmak üzere toplam 427 Milyon m³ içme suyunun elden çıkması, İstanbul'un bir anda susuzlukla karşı karşıya getirecektir. (DSİ raporundan)
16. İstanbul Kanalı Projesi, Üçüncü Boğaz Köprüsü, Kuzey Marmara Otoyolu ve Bağlantı Yolları ve Üçüncü Hava Limanı ile birlikte 42.300 hektar alanı kapsayan ve tarımsal üretimin yoğun olduğu bir bölgede yürütülmekte olan proje alanı içerisinde kalan yaklaşık, 12.000 hektar tarım alanı, 2.000 hektar çayır-mera alanı tarımsal vasfını yitirmiştir. Kalan kısmı da yitirilecektir.
17. Kanal İstanbul inşaatı ve sonrasında oluşacak ekolojik tahribat ve mikro klima değişimlerinden halk sağlığı ve güvenliği doğrudan etkilenecektir.
18. Proje, bölgede bugüne değin yaşamakta olan tüm flora ve faunayı (balıkları, endemik olan ve olmayan bitkileri, böcekleri, yabanılları, göçmen olan ve olmayan kuşları) yaşam alanlarından koparacaktır.
19. Proje nedeniyle yaklaşık 3 bin ha büyüklüğünde, üçte biri meşe ve kayın karışımı doğal orman yok olacaktır. Yaban hayatı ve önemli kuş koruma alanları hızla tükenecektir.
20. Kanal İstanbul Proje güzergahı ve etrafı boyunca; Sazlıbosna havzasının kuzeyindeki su havzaları, tarım alanları, orman alanları gibi doğal kaynakların azalması nedeni ile İstanbul yaşamının ekolojik sürdürülebilirliği sağlanamaz hale gelecektir.
21. Hat boyunca inşa edilecek köprüler, yollar, bağlantı yolları, vs. Kanal güzergâhının yanı sıra, İstanbul'un doğal yaşam alanı olan ve bu özelliği ile korunması gerekli olan Kuzey Batısının ulaşım projelerinin baskısı altında bir yerleşim alanı olarak gelişmesine sebebiyet verecektir. Böylelikle güzergâhı içinde kalan İstanbul'un yaşam kaynakları yüksek yoğunluklu yapılaşmaya açacaktır.
22. Karadeniz'in kıyı coğrafyası bütünüyle bozulacaktır. Marmara Denizi ve Karadeniz kirlenecek, proje deniz ekosistemine, Karadeniz-Marmara dengesine ve iklime önemli etki yapacaktır.
23. Proje alanında yapılacak kazılarla Sazlıdere Barajı ve Karadeniz arasındaki kırsal bölgeden ve dere yamaçlarından en az 3 milyar m³ hafriyatın çıkarılması beklenmektedir. Bu hafriyatın, 600 milyon m³ kayacın patlatılması, patlama sonucu çevrede yapılarda hasar ve yıkımlar olması, buna bağlı olarak yörede yaşayanların barınma güvencelerinin ortadan kalkması, doğal koruma alanlarında telafisi imkansız hasarlar meydana gelmesi açığa çıkan partiküllerin 5 yıl havada salınmasına bağlı olarak hava kirliliğinin katlanarak artması

ve yöredeki tüm canlılarda solunum problemlerinin ortaya çıkması gibi halk sağlığı üzerinde önemli etkiler yaratması kaçınılmazdır.

24. Proje kapsamında gerekecek olan yaklaşık 90 milyon m³ kum ve kireçtaşı temini için, Trakya'nın birçok yerinde kum ve taş ocakları açılacak, ormanlar, tarım alanları, dereler ve yer altı suları zarar görecektir.
25. Kanal İstanbul Proje alanında güncel envanterlere göre 1., 2. ve 3. Derece Arkeolojik Sit Alanları ve 62 adet tescilli kültür varlığı olup, bunlar kaybedilmiş olacaktır.. Kültürel ve tarihsel mirasımız olan bu alanlar proje nedeniyle kaybedilecektir.
26. Uluslararası havacılık güvenlik kurallarına göre 6 km içerisinde yakıt depolaması yapılamayacağı bilinen Üçüncü Havaalanı da varken, seyir, can mal ve çevre güvenliği açısından Kanalda seyreden son derece kısıtlı ve sınırlı manevra imkanlarına sahip tankerler yaşam alanları ve halkın can ve mal güvenliği üzerinde öngörülemez tehditler oluşturacaktır.
27. Kanal İstanbul ve çevresindeki diğer büyük inşaat projeleri nedeniyle Avrupa yakasında karada ve Marmara ile Karadeniz'de doğal ve çevresel dengeler geri dönülmez biçimde bozulacaktır.
28. Kanal İstanbul ve çevresindeki diğer projeler etkisiyle ortaya çıkacak yeni yerleşim alanlarıyla birlikte nüfus yoğunluğu aşırı derecede artacak ve buna bağlı olarak olası bir depremin neden olacağı can ve mal kaybı riski de yükselecektir.

Kanalın bitişiğinde bulunan ve son derede hassas ve stratejik kullanım olan üçüncü hava limanı ve akaryakıt limanı ÇED çalışma ve inceleme sınırına dahil edilmemiş ve ÇED Raporu eklerinde kestirimsiz riskleri işaret eden çok önemli tespitlere rağmen adeta bilerek yok sayılmıştır

29. ÇED Raporu ekinde de belirtildiği üzere, "Hassas alan Kanal İstanbul veya İstanbul Boğazı boyunca ise, karaya oturma senaryoları binaya teması veya doğrudan yıkıma yol açabilir" (EK 26, sf 85).
30. ÇED Raporu, Kanal İstanbul kıyıları boyunca hiçbir yerleşim olmayacağını, bu nedenle doğrudan tepkinin sonuç düzeyinin küçük olacağını belirtmekte, yakıt tankı yangını, patlama, zehirli madde sızıntısı gibi olayları, karaya oturma ve/veya çatışma kazaları gibi olayların da takip edeceğini ve çok sayıda ölümlü sonuçlanacak dolaylı bir nüfus tepkisinin yaşanacağını, bu kazaların feci sonuçları olacağını söylemektedir.
31. Ayrıca, petrol yayılım hızının Kanal İstanbul'da İstanbul Boğazından daha yüksek olduğu da ÇED Raporunda önemle vurgulanmıştır. Bu tür felaket sonuçlarını yaratacak tehlikeli kazaların sonuçları hassas alanların tehlikeli tampon bölgelerde yer alması durumunda tüm hassas alanlar için stratejik yerlerin dolaylı olarak bozulması ve yıkılması mümkündür. Kanal İstanbul'daki bazı alanlar, çok hassas ve stratejik öneme sahiptir. (EK-26, sf 86).

32. **Küçükçekmece Göl kıyısına 500 mt mesafede Nükleer araştırma merkezi bulunmaktadır. Nükleer bir kazanın domino etkileri İstanbul nüfusu göz önüne alındığında bir felakete yol açabilir denilmektedir.**(EK-26, sf 86).

33. Daha da vahimi, Kanalin kuzey girişine yakın konumda bulunan Üçüncü Havalimanı pisti Kanala 1 km den az bir mesafede yer almaktadır. Bu durum, toplum güvenliği açısından büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Ancak, ÇED Raporunda ve eklerde, havaalanı ve Kanal İstanbul'un birlikte yaratacağı etkiler hiçbir şekilde değerlendirilmemiştir.

34. ÇED Raporu Ek 1'de, Kanal İstanbul'un hassas bölgeleri tespit edilmiş olsa da, raporda bu bölgelere ilişkin etki değerlendirmeleri ve tehditler ele alınmamaktadır.

IV. "HALKIN KATILIMI VE İTİRAZLARI" YOK SAYILMIŞTIR

35. Yargı konusu ÇED Raporları Ve Eklerinde Açıkça Belirtilen Ve Hiçbir Tedbir İçermeyen Yaşamsal Risk Tespitlerini Ve İdk Ya İletilen Kurum Kuruluş Ve Yurttaş İtirazlarını Yok Sayarak "ÇED Olumlu Kararı" alınmıştır.

36. ÇED itiraz sürecinin tamamlanması beklenmeden, Bakanlığa ait resmi internet sitesinde yayınlanan, İstanbul Kanalını omurga olarak kabul eden ve dava konusu ÇED raporu eklerindeki uyarıları ve önlemleri dahi umursamadan, tüm çevresini "Yeni Şehir" olarak yapılaşmaya açan "İstanbul İli Avrupa Yakası Rezerv Yapı Alanı 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı Değişikliği" ilan edilmiştir.

37. Yargılama konusu işlemin tesis edildiği süreçte, Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin "Halkın Katılımı Toplantısı" başlıklı 9. Maddesi ile zorunlu tutulan "Halkın Katılımı" süreci işletilmemiştir. Bilindiği üzere halkın katılımı toplantılarının düzenlenme amacı, halkı bilgilendirmenin yanı sıra çevresel kararlara ilişkin olarak yurttaşların, meslek odalarının, sivil toplum kuruluşlarının, özcesi ÇED sürecine konu işlemde etkilenecek herkesin konuya ilişkin katkısının sağlanması ve kamu yararının gözetilmesidir. Halkın Katılımı sürecinin yalnızca yönetmelikte belirlendiği toplantı yöntemi ile sınırlı tutularak, şekli bir yorumla sürecin gerçekleştirildiğinin kabulü, Çevre Kanunu'nun amacına aykırı olmasının yanı sıra hukuka karşı hile niteliğindedir. İstanbul genelinde, 25.01.2019 tarihinde başlayan ve 02.01.2020 tarihinde sona eren 10 günlük itiraz süresi içerisinde yüz binden fazla sayıda yurttaş, yargılama konusu işleme itiraz etmiştir.

38. Yüz binin üzerinde yurttaşın itiraz ettiği bir projeye ilişkin olarak Halkın Katılımı sürecinin işletildiğinin öne sürülmesi kabul edilemez niteliktedir. Açıklanan nedenlerle, İstanbul İli, Küçükçekmece, Avcılar, Arnavutköy, Başakşehir İlçelerinde TC Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü tarafından yapılması planlanan Kanal İstanbul (Kıyı Yapıları {Yat Limanları, Konteyner Limanları ve Lojistik Merkezler}, Denizden Alan Kazanımı, Dip Taraması, Beton Santralleri Dahil) projesine ilişkin Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Raporu'nun davalı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından

onaylanarak ÇED Olumlu kararı verilmesi işleminin öncelikle ve ivedilikle, idarenin ilk savunması dahi alınmaksızın YÜRÜTMESİNİN DURDURULMASI ve yargılama sonucunda İPTALİ isteminde bulunmamız zorunlu olmuştur.

SONUÇ VE İSTEM

BAŞTA ULUSLARARASI HUKUK VE SÖZLEŞMELERİ, ANAYASA VE ULUSALMEVZUAT OLMAK ÜZERE, KAMU YARARINA, BİLİM, TEKNİK VE ŞEHİRCİLİK İLKELERİNE VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ KRİTERLERİNE AYKIRI OLARAK, BİLİMSEL TEKNİKİLKE VESTANDARTLAR ESAS ALINMADAN, FİZİBİLİTESİ DAHİ YAPILMADAN ORTAYA ATILAN ÇED RAPORLARI, GEREK KAPSAM ve İÇERİKGEREKSE USUL VE YAKLAŞIM OLARAK KABUL EDİLEMEZ. Bu nedenle yargı konusu ÇED OLUMLU kararı hakkında YÜRÜTMENİN DURDURULMASIVE İPTAL EDİLMESİ GEREKMEKTEDİR.

Ayrıca Kanal İstanbul olarak anılan yatırımın toplum yararı kriterleri kanıtlanmamıştır. Bu nedenle gerçekleştirilmesinin toplumsal bir karşılığı yoktur. Toplum yararı taşımayan bir yatırımın, çevre açısından yaratacağı sakıncalar tümüyle toplumsal zarar ve maliyetler olarak karşımıza çıkacaktır ve bu durum karşısında ÇED Olumlu kararının **hukuka uygunluk taşımayacağı da açıktır**. Bu bakımdan **dava konusu işlem amaç unsuru bakımından hukuka aykırıdır ve iptal edilmesi gerekir**.

HUKUKİ DAYANAK : **Başta Anayasa olmak üzere ilgili tüm uluslararası ve ulusal mevzuat**

SONUÇ ve İSTEM : Yukarıda açıklanan ve resen gözetilecek nedenlerle;

1.) Uygulanması halinde telafisi imkansız zararların ortaya çıkacağı açık olan dava konusu işlemin davalı idarenin savunması alınmaksızın **YÜRÜTMESİNİN DURDURULMASINA ve İPTALİNE**

2.) Yargılamanın **DURUŞMALI** olarak yapılmasına

3.) Yargılama giderleri ile vekalet ücretinin karşı tarafa yüklenmesine,

karar verilmesini saygı ile dileriz.